

analysis of different kinds of economic systems.

Key words: *Globalization, globalization of economy, exchange economy, economic, good, efficiency, exchange efficiency, production efficiency, consumer efficiency, resource.*

УДК 330.341.1 (477)

Т.П. Драганова, к.е.н., доцент Кам'янець-Подільського національного університету.

В.П. Гавриш, к.е.н., доцент Хмельницького університету управління та права.

Г.І. Гавриш, старший викладач, Хмельницького університету управління та права.

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано проблеми інноваційного розвитку України, визначено основні завдання на цьому шляху. Прогресивний розвиток світової економіки нерозривно пов'язаний з удосконаленням технологій виробництва. Наша держава, маючи значний науковий потенціал перебував далеко не в перших рядах по розвитку та впровадженню нових технологій.

Ключові слова: *інновація, інноваційна діяльність, технологічний уклад, державна інноваційна політика.*

В усьому світі інноваційна діяльність розглядається сьогодні як одна з головних умов модернізації економіки. Світовий досвід переконливо доводить, що стійко розвиваються і ті країни, які перейшли на інноваційний шлях розвитку, будують економіку, підґрунтям якої виступають знання.

У розвинених країнах високотехнологічний комплекс визначає економічне зростання, яке спричиняє піднесення економічного розвитку на якісно новий рівень, а також примушує економіку адаптуватися до нових технологій. Створення, впровадження й широке поширення нових продуктів, послуг, технологічних процесів стають ключовим фактором росту обсягів виробництва, зайнятості, інвестицій, зовнішньоторговельного обороту, поліпшення якості продукції, економії трудових та матеріальних витрат, удосконалення організації виробництва й підвищення його ефективності.

Високі технології є тим могутнім важелем, за допомогою якого багато країн не тільки долають спад в економіці, але й забезпечують її структурну перебудову й наповнюють ринок різноманітною конкурентоздатною продукцією.

Проблема переходу до інноваційної моделі розвитку, ролі науки в її досягненні, засад науково-технічної та інноваційної політики, структурної перебудови економіки та подолання структурної кризи, важелів та методів стимулювання впровадження інновацій у виробництво віднайшла своє відображення у численних працях таких вчених, як: А.Т.Анчішкіна, Л.К.Безчасного, Ю.Н.Бажала, В.К.Врублевського, В.М.Геєця, Б.А.Малицького, В.П.Соловйова, А.В.Фонотова, М.С.Черненка, Ю.В.Яковця, В.П.Семиноженка, В.І. Лисицького, С.В.Лобойка, Я.А.Жаліла, В.Р.Сіденка, Л.І.Федулової, О.О.Лапка, А.Г.Федорска, М.В.Роєнка та багатьох інших.

Метою даного дослідження є визначення впливу інноваційного розвитку на розвиток продуктивних сил для відродження конкурентоспроможної вітчизняної економіки.

Об'єктом даного дослідження є формування стратегічних положень для забезпечення ефективного функціонування дієвого механізму стимулювання інноваційного розвитку та інноваційної політики держави.

Предметом дослідження є безпосередньо інноваційний механізм та національна інноваційна політика.

Розвиток технологій нерозривно пов'язаний з інноваційною політикою, визначені в Господарському кодексі України як одну із форм інвестиційної діяльності, яка здійснюється з метою впровадження досягнень НТП у виробництво і соціальну сферу.

Правову базу для концентрації ресурсів держави на провідних напрямках науково-технологічного оновлення виробництва створено прийняттям Законів України – "Про інноваційні діяльність" та "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні".

Інноваційна діяльність за характером є системною та багатоплановою, в якій поєднуються організаційні, соціальні та технологічні нововведення, в ході впровадження яких формується нова модель розвитку, перетворення та використання економічних, природних та суспільних ресурсів. Інноваційна діяльність має безпосередній зв'язок з науково-технічною, господарською, інноваційною діяльністю. Основою для інновацій є досягнення НТП, але ці досягнення трансформуються в інновацію за умов їх комерційної, споживчої цінності або соціальної потреби. Саме споживчі цінності, комерційне використання та соціальна корисність науково-технічної розробки визначають перспективи її

інноваційного впровадження.

Інноваційна діяльність реалізується через процес, що має бути визначений як інноваційний і який повністю відображає то діяльність.

У будь-якому процесі виробництва завжди здійснюються витрати та перетворення ресурсів. Ресурси, що вводяться до інноваційного та інвестиційного процесів, як потенційні джерела створення економічних благ, можуть включати: природні ресурси (природні речовини, потенційно придатні для їх використання у виробничому процесі); матеріальні ресурси (в першу чергу, засоби виробництва, необхідні для виробничого процесу); трудові ресурси, задіяні на всіх етапах процесу; інвестиційні та фінансові, інформаційні та інтелектуальні ресурси (зокрема, різного характеру об'єкти прав інтелектуальної власності – винаходи, результати НДДКР, патенти тощо), зазначені ресурси мають бути введені до господарського процесу (включаючи інноваційний та інвестиційний) та скеровані інтелектуальним ресурсом управлінського рішення. В цілому інноваційний процес охоплює весь складний комплекс суспільно-виробничих відносин, пов'язаних із реалізацією кожного із зазначених його етапів у циклі: "Інтелектуальна діяльність наука – техніка – виробництво – споживання (застосування) інноваційного продукту" [1, с. 16].

Аналіз інноваційної діяльності та відповідних інноваційних процесів з позицій технологічних змін доводить, що їх підгрунтям є наукова та науково-технічна діяльність у відповідних формах, пов'язаних з процесами створення, розробки та доведення наукових і науково-технічних знань до стадії їх практичного використання. Результатом реалізації даних процесів буде зміна обсягів та структури виробництва. Отже, в сучасних умовах інноваційна діяльність безпосередньо пов'язана з впливом на розвиток продуктивних сил суспільства.

За останні роки укладна структура промислового комплексу України змінилась в бік збільшення питомої ваги видів 3-го технологічного укладу, що відбулося внаслідок скорочення темпів інвестування промислового виробництва в більш технологічних 4-у та 5-у укладах [2, с.5].

Як відомо, третій уклад розвинувся в кінці XIX – в першій половині XX ст. і базувався на використанні у промисловості електроенергії, сталі; його ядром стали галузі важкого машинобудування, хімічної промисловості, металургії; основними енергоресурсами – вугілля та нафта. В цей період відбувалась масштабна індустріалізація.

Четвертий уклад (30-ті і 80-ті роки XX ст.) пов'язаний з двигуном внутрішнього згорання, продуктами нафтохімії, радіоелектронікою, засобами автоматизації, використанням ядерної енергії, основними його галузями є транспортне машинобудування, нафтохімія, телебачення та зв'язок, галузі ВПК. Основним енергетичним ресурсом стали нафта, газ, вугілля.

П'ятий уклад (80-ті роки XX ст. і до наших днів) спирається на досягнення мікроелектроніки, інформаційно-комунікаційних технологій, біотехнологій і генної інженерії, матеріалознавства.

Зараз в економіці країн-технологічних лідерів спостерігаються зародки шостого технологічного укладу, пов'язаного з генезисом та поширенням технологій генної інженерії, наноелектроніки, створенням глобальних інформаційно-комунікаційних мереж [3, с.41.]

Процес технологічних змін здійснюється еволюційним шляхом, що передбачав поступове поліпшення і вдосконалення існуючих технологій, засобів виробництва та революційним шляхом, коли відбуваються зміни у сфері виробництва, обумовлені матеріалізацією новітніх досягнень НТП (тобто базисних або радикальних інновацій). Саме останній шлях і є сектором розвитку нового технологічного укладу.

Характерною рисою української промисловості ще на початку ринкових реформ була технологічна незбалансованість виробничих систем, непов'язаність їхніх окремих елементів. І сьогодні низький рівень технологічного розвитку більшості галузей економіки України вступає у суперечність з науково-технічними, виробничими, соціально-економічними процесами. Процес адаптації України до глобальних тенденцій технологічної інтеграції перебуває на початковій стадії, хоча вже сьогодні очевидно, що інтеграція у міжнародну інноваційну сферу стала важливою підмогою поступального руху національних галузей високих технологій. Міжнародне науково-технічне й технологічне співробітництво сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємств, приходу сучасних технологій на внутрішні українські ринки. В Україні відсутня чітко організована система прогнозування розвитку науки і технологій на тривалу перспективу. Для постановки цієї справи є необхідною обґрунтована державна економічна та науково-технологічна політика.

Отже, щоб забезпечити неухильний розвиток українського суспільства, треба створити ефективний інструментарій передбачення технологічних змін. Ця необхідність зумовлена також наростанням масштабів світової глобалізації, появою нових суспільних потреб, що вимагає прискорення технологічних змін, зменшення економічних ризиків, оптимального використання наявних фінансових ресурсів. Організація національної системи технологічного передбачення має включати: прийняття державної програми; створення на загальнодержавному рівні координаційного комітету з питань технологічного розвитку; створення робочих груп експертів щодо найважливіших напрямків економічного та наукового

розвитку держави; створення групи інтерактивної взаємодії і системних досліджень; постановку процесу добору критичних технологій і побудову оптимальних сценаріїв розвитку стратегічно важливих підприємств, пріоритетних галузей промисловості й індустріального сектора держави в цілому на основі проведення комплексу робіт з технологічного передбачення.

Список використаних джерел:

1. Федоренко В.Г. Інноваційна та інвестиційна стратегія України // *Економіка і держава*. – 2003. – № 8. – С 16-27.
2. Федулова Л. Технологічний розвиток економіки // *Економіка України*. – 2006. – № 5. – С 4-10.
3. Федулова Л. Технологічний розвиток економіки // *Економіка України* – 2006. – № 6. – С. 4-11.

Annotation. *The problems of innovative development of Ukraine are analysed in the article, certain the basic tasks on this way. Progressive development of world economy is indissolubly related to the improvement of technologies of production. Our state, having considerable scientific potential is far not in the first rows on development and introduction of new technologies.*

Key words: *innovation, innovative activity, technological mode, state innovative policy.*

УДК 338.24 02.18

Г.Г. Зелик, к.е.н., доцент Кам'янець-Подільського національного університету.

С.М. Підгородецька, к.е.н., доцент Хмельницького університету управління та права.

Ю.О. Гернего, пошукувач кафедри економічної теорії ХНУ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

У статті розглянуто суть, необхідність та основні форми і методи державного регулювання підприємництва.

Ключові слова: *підприємництво, мале підприємство, державне регулювання, регуляторна політика.*

Вступ: Створення сприятливих умов для розвитку підприємництва є найважливішим завданням інституційної політики держави. Особливо важливим при цьому є підтримка малого підприємництва.

Предметом дослідження є: теоретичні та практичні механізми державного економічного регулювання діяльності малого підприємництва в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що актуальні проблеми регуляторної політики держави у сфері підприємництва постійно досліджують Жук О., Берсуцький Я.Г., Безверха О.В., Барановський О., Варналій З.С., Ластовецький А.С., Третяков С.І. та ін. Це свідчить, що питання формування сприятливої регуляторної політики у сфері підприємництва є важливими для економіки України.

Виклад основного матеріалу: На сучасному етапі становлення вітчизняної економіки велике значення надається процесам і механізмам державного регулювання, підвищенню їх ефективності.

На сьогодні загальноновизнаним фактом є те, що мале підприємництво це невід'ємний елемент ринку. Як зазначають фахівці "двома китами, на яких стоїть економіка є, з одного боку, великі структури, що надають їй стабільності та керованості, відчиняють шлях до широкомасштабної інновації, з другого боку – мале підприємництво, що формує конкурентне середовище та забезпечує гнучкість, індивідуалізацію виробництва" [1, с.16]. Особливо відчутний вплив малого підприємництва на вирішення проблем суспільства визначається в країнах з перехідними економіками.

Як відомо, малі підприємства створюються в будь-яких умовах, незважаючи на економічні спади, інфляцію, високу плату за кредит, відсутність необхідної інфраструктури, невизначеність майбутнього і високий ступінь ризику; вони не потребують значного фінансування та особливих зусиль з боку держави для свого розвитку, але вносять неоціненний внесок у вирішення проблем перехідної економіки.

Розвиток вітчизняного малого підприємництва в Україні є складним та суперечливим процесом. На цей час вітчизняне мале підприємництво не набуло належного розвитку і не спроможне створювати потужний вплив на економіку України, що пов'язано з існуванням ряду об'єктивних проблем, загальних проблем перехідного періоду і штучно створених проблем.

Вирішення зазначених проблем і активізація розвитку малого підприємництва залежить від політики держави щодо підтримки та регулювання діяльності суб'єктів сектора малого підприємництва.

Слід зауважити, що проблема недосконалості державного регулювання вже не перший рік обговорюється в суспільстві. Серед головних причин її виникнення вказується як на невірному обрану стратегію, так і нерішучість владних структур у здійсненні радикальних кроків у сфері державного